

Hej höst!

Semestrarna är slut för de flesta och alla skolor, fritidsaktiviteter och projekt startas upp igen efter lite välbehövlig vila. Även vi inom Skånsk skogsstrategi har startat upp så smått och det med bland annat en träff ute vid ett Vilt demohägn i nordöstra Skåne. Vi hoppas på, och planerar för, en aktiv höst för den skånska skogen!

Innehåll:

- Skog och vilt i balans - styrgruppen möttes upp i ett vilt demohägn tillsammans med några av Skånes främsta viltexperter
- Historien om ett bord - Vad händer då en 270 år gammal plankan möter två båtbyggare och en möbeldesigner?
- Vem bestämmer över skogen? Signe Rönnegård har analyserat samverkan i de regionala skogsstrategierna
- Naturligt viltfoder stavas RASE
- Var med och fyll på vår gemensamma kalender! Skogliga frågor i Skåne.
- Följ oss!

Ha en fin början på en ljuvlig höst!

[Klicka här för att läsa brevet i din webbläsare](#)

Hej vilt!

Styrgruppen för Skånsk skogsstrategi var i mitten på augusti på grönbeta och träffades "på riktigt" för första gången på över ett år. Dagen ägnades åt viltfrågor kopplade till de fem aktiviteter i ämnet som ingår i den skånska skogsstrategin.

Nyligen samlades styrgruppen för Skånsk skogsstrategi där sig bör, det vill säga i skogen. Platsen var Kylan utanför Osby, mark ägd av Per-Arne Karlström från Södra som också ingår i styrgruppen. Dessutom deltog ett antal inbjudna markägare. Temat för dagen var "Viltet i skogen".

Dagen inleddes vid tio med en fika och en första inledande presentation som visade skillnaden i viltfoder utifrån olika betingelser. Man tittade också på ett tjugofemårigt tallbestånd, eller det som var kvar. Per-Arne refererade till de tallar som man inte såg, det vill säga inte längre fanns, som "uppättna smörgåsar"

Sedan drog sig gruppen längre in i skogen till det vilt demohägn som Per-Arne uppförde 2018, ett av totalt 40 i Södras regi. Ett helhägn, ett halvhägn och en referensyta utan hägn. Per-Arne berättade om det som deltagarna också kunde se; hur de orörda tallarna i helhägnet växte på bästa sätt, tillsammans med ett komplett RASE-bestånd, i halvhägnet var framgången för tallarna mer begränsad och på referensytan obefintlig.

Efter regnskurar och fältlunch så kom solen fram lagom till eftermiddagens program. Ola Arvidsson från Skogsstyrelsen visade hur Äbin-inventeringen fungerar och Mikael Bengtsson från Länsstyrelsen beskrev sedan älgförvaltningssystemet. Därefter redovisade Stefan Persson från Södra vad viltskadorna kostar samhället årligen. Avslutningsvis diskuterade gruppen de fem viltaktiviteterna i Skånsk skogsstrategi som nu är under ombearbetning och dagen rundades av med en kopp kaffe som ju alltid smakar godare ute i det gröna.

En kunskapspäckad och härlig dag i skogen. Vilket man kan se på grupp bilden av styrgruppen här intill.

Historien om ett bord

När möbeldesignern Ebba Strandmark träffade båtbyggarna Mathias och Martin Ravanis under en middag föddes tanken om ett samarbete. Det ledde fram till ett

Mathias Ravanis säger med eftertryck:

– Förutsättningarna får vårt hantverk börjar ute i skogen.

Vi står i hans och hans bror Martins verkstad, Nyhamns Såg & Båtbyggeri, i Bräcke i nordvästra Skåne. Detta tillsammans med möbeldesignern och möbelsnickaren Ebba Strandmark. Bröderna Ravanis är kända båtbyggare och har vunnit en rad internationella priser, senast i år för restaureringen av segelyachten Bel'Rose hemmahörande i Mölle, detta i Classic Boat Awards.

Mathias fortsätter:

– Det vill säga, man måste ha väldigt bra virke, annars blir det fel från början.

Det är precis här som vi backar bandet.

En vecka tidigare har ett bord som de tillverkat i verkstan och som de ritat tillsammans med Ebba varit utställt på en designmessa i Blå Hallen i intilliggande Höganäs.

I montern stod enbart ett enda föremål. Bordet. På väggarna var fotografier av trion och själva tillkomsten av föremålet uppsatta.

Prislappen: 68 000 kronor.

– Det tog en tre dagar sedan var det sålt, säger nu Ebba när vi står i verkstan.

Hon pekar.

– Det ligger där borta i vänta på leverans till de nya och väldigt stolta och glada ägarna.

Ett bord bestående av en bastant ekskiva på en bockkonstruktion som nu är isärplockad.

– Flat-pack, säger hon. Hon jobbar även för ett stort smäländsk möbelföretag.

Självföryngrande skog

Mathias fortsätter sina tankar om råvaran som de behandlar och förädlar.

– Det blir tyvärr svårare och svårare att få tag i riktigt bra virke. Vi jobbar med ting som ska hålla i 100 år, kanske 400, då behöver vi inte "tonåringar", det funkar inte, vi behöver gamla mogna träd.

Ebba:

– Det känns som om kunskapen om den här typen av skogsbruk som får fram den typen av träd, och som behövs här, har fallit lite i glömska.

På båtbyggeriets Instagramkonto kan man bland annat läsa under en bild av en omfångsrik trädstock:

"Det här är en bild på en 213 år gammal tallstock, en av de 60-70 furustockar vi varje år köper från Värmland för att såga upp till båtvirke, kilsågade golvplankor och fönsterträ av yppersta klass."

Martin:

– Stockarna är uteslutande vinterhuggna träd från gammal, självföryngrad skog.

Självföryngringen medför alltså avsevärt mycket bättre kvalitet än planterad skog. En sådan skog blir även betydligt mera artrik och vackrare då träd av alla åldrar, gamla och unga, delar på livsbetingelserna.

Han fortsätter:

– Våra utvalda träd är dessutom ganska gamla, runt 200 år, vilket medför att kärnan, den av kåda förhartsade och mot röta beständiga delen av stammen, har ökat i förhållande till den ljusa och icke beständiga ytveden.

Ett statementbord

Ebba och bröderna Ravanis träffades för första gången på en fest på Grand Hôtel i Mölle,

– Vi satt vid samma bord och började prata. Ebba berättade att hon gått på Steneby och utbildat sig till möbelsnickare samt till möbelformgivare på HDK i Göteborg och nu jobbade på IKEA, säger Mathias.

– Då var diskussionen i full gång, säger Ebba.

– Du berättade att du tillverkat en däckstol, säger Martin.

– Ja, och då fick jag lite respekt tillbaks.

– Vi har haft en hel del designers, arkitekter och stylisterna som har velat samarbeta med oss under årens lopp men tackat nej. Ebba är någonting mer, hon är möbelsnickare, mycket duktig sådan, som liksom oss, har känsla för trä, i alla dess former och hur man kan bearbeta träet med verktyg. Det är oerhört viktigt, det där, säger Martin.

Sedan gick det tid men till slut började dock ett projekt att se dagens ljus. Detta utifrån den redan rådande tanken om att förädla spill från båtillverkningen, men att gå ett steg längre.

När Ebba besökte en designmessa så kom hon tillbaks med idén till bröderna att de skulle göra vad hon kalla för en "showpiece":

– Jag var uttråkad efter coronaåret och tyckte att vi skulle göra något med en gång, vilket blev ett statementbord av enda stor ekplanka, detta för att testa om det fanns något intresse för den typen av möbel.

Martin ler och säger:

– Vi har gjort bord som kostat en tredjedel av vad det bordet kostade men nu var det Ebba som också bestämde priset.

Mathias:

– Det här hade aldrig hänt om vi stått här och förlitat oss på vår hemsida. Ebba kan även konsten att lyfta fram produkter. Det vi gör kan visserligen vara hur bra som helst men man måste synliggöra vad man producerat på rätt sätt.

Bröderna Ravanis köpte för ett tjugotal år sedan en stock från en ek som stått på Vegeholms gods i 270 år. "1731 gror ett ekollon i Vegeholms ekskog som 270 år senare blir material till vårt matsalsbord" Det var ur den stocken de sågade ut den bastanta ekskivan

– Människor är mogna för högkvalitativt hantverk på ett annat sätt än tidigare, säger Ebba.

Hantverk ska göras snabbt och säkert

Ebba framhåller att det var befriande – i en designvärld som ständigt jagar efter nya utmanande uttryck – att enbart lyfta fram den unika skivan med sin klassiska benkonstruktion, samt hantverkskunskapen bakom.

– Ser man på bordet designmässigt så har vi tagit fasta på skivans inneboende uttryck och kompletterat med enkelt traditionellt underrede med de rätta proportionerna. De lyckades vi väldigt bra med tillsammans, säger hon.

– Ytan är handhyvlat och vi har inte använt något sandpapper. Det bästa när man hyvlar är att släcka ner verkstan och bara ha släpljus från fönstren, då ser man minsta lilla ojämnheter. Underredet är kvarterssågat, och säkrat med eknaglar, en gammal teknik, säger Martin.

Bröderna menar att riktigt bra hantverk handlar om att göra saker snabbt och säkert.

– När det flyter på är det som ett rus, det är sån glädje, svårt att beskriva, allting bara flyter på, säger Mathias.

Så sista frågan då, blir det fler bord?

– Absolut, säger bröderna.

Ebba skrattar till:

– Jag vill bara jobba här hela tiden, men jag tror inte att de står ut med det.

Text: Åke Högman

Läs hela artikeln på vår webbplats

Vem bestämmer över skogen?

Signe Rönnegård som läster till agronom på SLU valde i sin kandidatuppsats att titta på och göra en analys av samverkan i regionala skogsstrategier. Uppsatsen har titeln "Vem bestämmer över skogen" och Signe valde att specialstudera strategiprocessen i tre län: Skåne, Dalarna och Västerbotten.

Du har gjort en analys av samverkan i de regionala skogsstrategierna. Vilken var upprinnelsen för din del till det temat?

– Det är spännande att se hur man tar beslut om en så viktig resurs som skog! Skogen har alltid varit närvarande i mitt liv och det finns stora samhällsintressen i hur skogen sköts. Sen har vi ju också en pågående skogsdebatt med vitt skilda sätt att se på skogen. Jag tänkte att det vore intressant att se hur processen bakom strategierna förhåller sig till dessa intressekonflikter.

Du valde att fördjupa dig i strategiprocesserna i Skåne, Dalarna och Västerbotten, hur och varför gjorde du det urvalet?

– Länen är tänkta att ge en någorlunda representativ bild av landets skogar. Samtidigt ville jag undersöka län som har tagit lite olika vägar fram till den färdiga strategin, eftersom alla län själva har fått bestämma hur strategiarbetet ska organiseras. Genom att djupstudera processen Skåne, Dalarna och Västerbotten fick jag en bättre förståelse för skogsstrategierna. Med mer tid hade jag gärna tittat närmare på fler strategiprocesser.

Hur gick du tillväga?

– Strategierna har tagits fram genom samverkan mellan offentliga och privata aktörer. En stor del av uppsatsen handlar därför om hur man bestämt vilka intressen som ska ingå i samarbetet, och på vilket sätt. Bland annat har jag tittat på i vilken utsträckning företrädare för sociala, ekonomiska, miljömässiga respektive kulturella intressen har involverats. I grunden är strategierna initierade av politiker på nationell nivå. Jag undersökte därför dels vilka direktiv som kom från nationell nivå, dels hur man i regionerna har valt att organisera arbetet.

– Själva arbetet har varit en härlig blandning av att läsa snustorra dokument från Regeringskansliet, sätta mig in i tidigare forskning och det mest spännande – att intervju

de som fått i uppdrag att organisera strategierna. Det vill säga tjänstepersoner på Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen i de tre länen. Sen var det bara att sätta sig ner med allt material och tänka okej, vad finns det för likheter och skillnader mellan länen? Hur kan jag sätta mitt material i relation till tidigare forskning och kunskap i ämnet?

Vilka likheter mellan de tre specialstuderade länen fann du?

– Uppsatsen jämför hur länen har involverat företrädare för sociala, ekonomiska, miljömässiga respektive kulturella intressen. Intervjuerna och dokumenten visar att organisatörerna i samtliga tre län tycker det är viktigt att bjuda in en bredd av intressenter. Materialet visar också att ett alltför snävt deltagande kan underminera förtroende för strategiarbetet.

– Men dessa intressen deltar inte på lika villkor i strategiarbetet. Materialet visar att ekonomiska intressen ofta värderas högre än andra. Skogsindustri, och andra resursstarka intressen, ges även större möjligheter till inflytande än till exempel civilsamhället och småföretagare.

– Ett annat intressant resultat är frånvaron av klimatfrågor. Skogens roll för klimatet är ofta fokus i den nationella debatten, men det är alltså inget som strategierna har behandlat i större utsträckning.

Vilka skillnader?

– Både Västerbotten och Skåne har tidigt i processen satsat på att involvera en bredd av skogliga intressen – även om den traditionella skogsnäringen ofta har en särställning i arbetet. I Dalarna tog man en annan väg. Där började man med att enbart bjuda in skogsnäringen, vilket möttes av skarp kritik från politiker och civilsamhälle. Nu startar man i princip om arbetet med en betydligt större bredd av intressenter, där exempelvis representanter för friluftsliv, turism och miljöorganisationer ingår.

– En annan skillnad är hur länen hanterat att ekonomiska intressen har större möjlighet till inflytande än andra. Västerbotten har exempelvis gett ekonomisk ersättning för att vissa intressenter ska kunna delta på möten. Är man ideellt engagerad eller egen företagare kan det annars vara svårt att hinna delta i ett strategiskt arbete med återkommande möten under lång tid.

Vilka möjligheter för lyckad fortsatt process för de regionala skogsstrategierna har du kunnat urskilja?

– Det är ju fantastiskt att man i varje region sätter sig ner och diskuterar något så viktigt som skog. Skogen bär på stor samhällsnytta, ur många perspektiv. Förhoppningsvis kan strategierna öka medvetenheten om att skogsfrågor berör oss alla.

– I intervjuerna framgår också att många hoppas på att skogsstrategierna inte ska hamna i den låsning som nationell skogspolitik befinner sig i. Att strategierna tas fram på regional nivå kan leda till att diskussionerna blir konkreta och kännas mer relevanta än om de förts på nationell nivå.

Vilka utmaningar?

– Den största utmaningen är nog ändå det här med vilka intressen som bjuds in, och hur. Det finns många samhällsintressen som riskerar att hamna utanför strategin eller förminsas om de inte ges en rättvis möjlighet att delta i samarbetet: miljövärden, renskötsel, småskaliga skogsföretag, allmänhetens perspektiv, friluftsliv, kulturminnen i skogen... Det kan resultera i snäva strategier som fokuserar mer på ekonomiska intressen, på bekostnad av andra perspektiv.

– Så hur får man till ett jämlikt deltagande? Jo, processen måste vara genomtänkt utformad. Exempelvis att de ansvariga aktivt arbetar för att få med de intressen som har svårare att delta. För att lyckas med det krävs både en medvetenhet bland de ansvariga gällande hur man värderar olika intressen. Utöver det behövs resurser som kan användas för att skapa ett jämlikt deltagande. Sådana resurser kan exempelvis vara ekonomisk ersättning för att någon ska kunna avvara tid för möten.

– I många län är själva genomförandet nästa steg i strategiarbetet. Där är finansiering och samordning avgörande för att det som beslutas ska bli verklighet. Hur det går hoppas jag att någon annan skriver en uppsats om.

Vilken är den övergripande konklusionen av ditt arbete?

– Att det finns stora statliga förhoppningar på strategiarbetet i länen, eftersom den nationella skogspolitikerna inte kommer någon vart. Samtidigt kan många av de stora skogliga knäckfrågorna inte enbart hanteras på regional nivå.

– Att strategisamarbetet med icke-offentliga aktörer måste spegla skogens alla värden för att ses som legitimt.

– Att det finns utmaningar vad gäller att utforma en rättvis process, eftersom ekonomiska perspektiv ofta intar en särställning på bekostnad av andra intressen.

– Att det går att utforma en mer demokratisk process, vilket kräver både medvetenhet och resurser.

Vad ska du göra nu?

– Nu när jag har klarat av kandidatuppsatsen ska jag fortsätta läsa på agronomprogrammet. Jag är också intresserad av att framöver själv få jobba med förvaltning av naturresurser, det är en sak att göra en analys, och en annan att själv arbeta med frågan.

[Läs hela Signes kandidatuppsats "Vem bestämmer över skogen?"](#)

Text: Åke Högman

Läs artikeln på vår webbplats

Naturligt viltfoder stavas RASE

RASE begreppet [Viltfoder och viktiga naturvårdsträd i form av rönn, asp, sälg och ek] växer sig allt starkare. Familjeskogsbrukaren Magnus Strandberg är en av de som för ett tiotal år sedan introducerade RASE. Han är även delaktig i Länsstyrelsens viltfoderprojekt Vild & Bortskämd. Nyligen medverkande han i en film för att just lyfta RASE ytterligare.

Magnus Strandberg är familjeskogsbrukare samt arbetar med vilt- och skogsfrågor i egen firma efter 10 år som viltförvaltare på Skogssällskapet. Han jobbar med en stor mängd naturligt viltfoder på sina marker och är även delaktig i Länsstyrelsens viltfoderprojekt Vild & Bortskämd.

Fastigheten ligger på gränsen mellan Kronobergs län och Skåne, mellan Loshult och Älmhult

– Jag producerar mycket granskog sen lång tid men efter stormarna 2005-2007 som tog bort det mesta av äldre och medelålders granskog bestämde jag mig för inte satsa enbart på gran utan mer blanda de skogar jag gjorde återväxtåtgärder på.

Magnus arbetar för att ha en stor mängd viltfoder på sina marker. Han började på allvar använda sig av många olika anpassningar av skötseln från ungefär 2007

– Fast vissa åtgärder som jag anser ger förutsättningar för mer foder som t ex brunnsröjning i granbestånd med stort lövuppslag har jag alltid jobbat med.

– Orsaken att jag blev intresserad var min koppling till skogsskötselåtgärder allmänt, vilket hörde och hör till mitt arbete. Jag menar att de stora frågorna om hur många djur som är rimligt att ha på marken liksom hur mycket foder som finns i ett större perspektiv, som ÄFO eller län, måste drivas parallellt med de små enskilda steg som varje markägare behöver ta för att förändra fodersituationen och mångfalden av både trädarter och andra viktiga växter och djur för den biologiska mångfalden.

Kände sig som ett UFO

Han menar att få saker uppnås om det inte börjar i det lilla och med många människor engagerade.

– I rådgivningen på enskilda skogsfastigheter och från 2009 även i arbetet på Skogssällskapets viltförvaltningsenhet ihop med Carl Pfeiff, såg jag en chans att påverka andra och ville då använda min egen fastighet som inspiration vid olika exkursioner och på senare tid även vid filmning via Vild&Bortskämd.

Magnus var för ett tiotal år sedan en av de första som introducerade begreppet RASE [Viltfoder i form av rönn, asp, sälg och ek].

– År 2009 hade vi en temadag på Engaholms gods utanför Alvesta med temat vilt och skog i balans. Då pratade jag om RASE vid en punkt om röjning och minns att det var många jag fick förklara begreppet för, även för mycket initierade personer i dessa frågor

– Jag kände mig lite som ett UFO som landat när jag pratade om RASE:s betydelse bland mina skogsförvaltarkollegor. Var gång vi blev intervjuade på temat vilt och foder blev det också en faktaruta om vad RASE betydde men det sker sällan längre i branschtidningar inom jord-jakt och skog om det inte handlar om RASE som fokusfråga i sig.

Ljus framtid

I en film för projektet Vild och bortskämd [länk nedan] framhåller han vikten av att i

skogsbruket känna igen RASE och inte röja bort de trädslagen i onödan. Han pekar på att det är många aktörer idag som lyfter frågan på olika sätt.

– I ÄBINdiskussioner/inventeringar tar man upp RASE på stort allvar, SLU och andra forskningsaktörer har haft och har många studier där betydelsen av RASE belyses och kunskapsluckor försöks täppas igen. Det är en mycket komplex värld där många saker hänger ihop och påverkar varandra när det gäller vilt och viltfoder i balans med skogs och jordbruk.

I sammanhanget lyfter han in betydelsen av blåbär, lingon och ljung.

– De kan inte överskattas som foder för hjortviltet. Det är inget nytt för många praktiker inom jakt, och skogsbruk men kanske har många inte förstått vilken enorm betydelse markris har. Om det minskar ökar betetrycket på kvistar och knoppar i ungskogarna och omvänt. SLU och inte minst Annika Felton med kollegor har tagit fram mycket intressanta forskningsresultat senaste tiden som bekräftar och ger än mer tydlighet i vikten av markriset. Det är också viktigt ur rekreativperspektiv, vem vill inte få lingon eller blåbärskorgen fylld med läckerheter?

Vild&Bortskämd-filmerna och ett antal temadagar har fått stor uppmärksamhet vilket man inom projektgruppen är mycket glad över

– Samtidigt så skulle vi gärna se att fler använde sig av våra filmer, inte minst vid utbildning inom areella näring men även andra. På Naturbruksgymnasium och i jägarexamenutbildningar borde filmerna och det andra material vi har tagit fram vara ett obligatoriskt inslag.

Hur ser då framtiden ut i den här frågan?

– Ganska ljus faktiskt enligt mig, eftersom allt fler diskuterar detta. Jag hoppas bara vi kan ena oss att göra gemensam sak över större arealer som ÄSO, ÄFO mm. Det är då vi får effekt, många bäckar små blir en stor å. Det räcker inte med enstaka insatser på ett fåtal fastigheter. Vi behöver samverka fastigheter emellan om foderskapande åtgärder för att få ett genomslag. Vi förvaltar älgar och kron på landskapsnivå, vilket är nödvändigt, men skogen sköts bara på beståndsnivå inom markägares olika stora fastigheter. Enligt mig och V&B är det dags att tillsammans gå vidare och på allvar försöka förvalta fodret på en landskapskala.

Filmen om RASE

Höstens händelser i vår gemensamma skogskalender